

הרב חננאל אתרוג

בין הזמנים ניסן תשפ"ג בית מדרש גבעת שמואל

לספר ביציאת מצרים

א, תש"ד.

אמונה בלא מצרים זאת נחלת ישראל היא, שהתחילו להבליטה ביציאת מצרים, והרשימוה במזג חייהם בשעת חפזון. וחוזר כח עליון זה ומאיר בכל מועד חג הפסח, ע"י מיכלא דאסוותא, מיכלא דמהימנותא, אכילת מצה, המעוטרת בהשבתת חמץ וביעורו. אין יד לכל שפיטה וכל הגבלה שכלית, שכבר נתקדרה ע"י הרוח העכור של כל נברא, ואין מקום גם לחימוץ הכשר תמיד ומשובח. "אשרי דיין שמחמיץ את דינו" [סנהדרין ל"ה ע"א], כי הדבר היסודי המחיה הכל עולה למעלה מכל דין ומשפט, כ"א הכל מאיר בבת אחת בשטף אור גדול של "מורא גדול - זו גילוי שכינה".

ב. שנט.

החושים מתפתחים בילד לפני ההבנה, כדי שייכנס יסוד העולם בתוכיותו בלא זיוף של צללים שקוצר דעת האדם גורמם. רק את העולם האורגינלי מוכרח הוא לקבל, במקורו, בלא ביאורים. ליגמר והדר ליסבר, ואז יש לו יסוד נקי על מה לבסס את ההבנה, הבאה אחרי התפיסה הכללית של הבקיאיות העולמית. הבאה בראשונה, ערומה מכל ביאור והבנה. העולם כמו שהוא. מעשה ידי יוצר כביר כח אשר לתבונתו אין מספר, כמו שהוא, ניתן הוא בליבו של אדם מראשית יציאתו לראות באור החיים, ורק על ידי הגרעין הבריא הזה יימצא אחר כך כל זרע החיים הרוחניים אשר לאדם.

כל התמכרות טבעית לאיזה אידיאל מרומם, הרי היא חזרה אל הילדות. יש כאן תפישת מושג מבלי הכרה, רק מפני דחיפה פנימית, הבאה ממקורות שאין יד האדם משיגה אותם כהכרה. והילדות הזאת צריכה שמירה מפני פגעים העלולים להזדווג לה. התעוררות נפשית נקייה, בעצם הטבע הטהור של הנפש, צריכה להיות נערצת. אבל ביאורים פסולים מהבלי גויים שמתחברים עימה צריכים להיפסל. מה לתבן את הבר.

ג, קא.

יתרון השתיקה ורוח הקודש המתחבר על ידה, בא מתוך ההתפרצות הפנימית, שבאה מתוך מעין הנשמה, שדורש להתפשטותו והרחבתו מגרש גדול מבלי מעיק, וחמורה היא ההתבודדות הפנימית מאד, ודורשת היא שגשוגה בלא שום הפרעה בעולם. אז יוצרת היא את ערכיה וגוניה מכוחה התוכי הפנימי, ואור הרוחני, פאר החיים וגבורתם היסודית מתגברים והולכים, והדיבור הבא אז הרי הוא מפריע בכוחו הבנייני בנטילתו מהישן, ממה שכבר מטושטש ומאופל, מוגבל ומצומצם, ונותן על הזרם המעייני, השוקק לחידוש וטריות חדשות. ודוגמת השתיקה הדבורית, לעומת המחשבה, יש גם כן דומיה מחשבתית, כשבא תורה של המחשבה היותר נעלמה, היותר פאורה ועליונה. והולכים הם הדברים במדרגות זו למעלה מזו. המצה, היא משתקת את כל שאון חיצוני, כל תנועה והתגבהות במערכת החיים, מאלמת את הזרמים החיצוניים. ובא זה בהתאמה לגילוי שכינה, ומורא גדול, לעומק רז הדומיה, ומתבטא הוא בקול אדיר, שהדומיה מתאחזת בו, [פסחים פ"ה ע"ב] כזיתא פסחא והלילא פקע איגרא.